

Utställning med standar

- För skolprogrammet "Tillsammans gör vi skillnad!"

Ett standar är som en flagga, men hänger från en horisontell stång som i sin tur kan bäras upp på en bärstång. Det finns stora standar och små bordsstandar.

Föreningsarkivet bevarar ca 250 fanor och standar. Många är väldigt ömtåliga och eftersom de samtidigt ofta är så stora är det sällan de kan förevisas. Men nu har du chansen att se några av dem!

Lits socialdemokratiska ungdomsklubb

Tillverkningsår: Okänt

Beskrivning: Röd. Örn, soluppgång, årtalet 1928

Text: Lits
soc:dem:ungdomsklubb
Frihet
1928

Material/teknik: ylle,
oljefärg, silke. Målad

Notera: I arkivet finns handlingar från tiden 1930 – 1938, men troligen bildades föreningen långt tidigare.

Kolsätts Blåbandsförening Enigheten

Tillverkningsår: okänt

Bild: Blå. Bild av symbolerna för tro (ett kors), hopp (ett ankare) och kärlek (ett hjärta)

Text: Bort med rusdryckerna
Enighet ger styrka

Material/teknik:
Bomull. Applikation (moulateknik)

Notera: Föreningen stiftad 1905 och upphörde 1955.

Kvarvarande medlemmar gick till Älvros BBF.

Blå bands-rörelsen föddes i USA 1876. Krögaren Francis Murphy blev kristen när han satt i fängelse för olaglig spritförsäljning. Efter frigivningen började han samla folk för helnykterhet på kristen grund.

Symboliken med det blå bandet hämtade Murphy från Bibeln (4 Mos 15:38-39 "Tala till Israels barn och säg till dem att de och deras efterkommande skola göra sig tofsar i hörnen på sina kläder och sätta ett mörkblått snöre på var hörntofs") och skulle vara ett tecken för alla som avlade nykterhetslöftet.

Bräcke SDKK

Tillverkningsår:

Omändrad 1928

Bild: Vit. Gula broderier i form av sol med strålar.

Text i gula applikationer.

Text: BRÄCKE

S.D.K.K

BILDAD

19 5/5 27

Material/teknik:

Bomullssatin,
broderad med
applikationer

Notera: Standaret ägdes och användes tidigare av FKPR (Föreningen Kvinnans politiska rösträtt) i Bräcke. Standaret togs över av Bräcke SDKK och syddes om 1928 i samband med att den skulle användas under en aftonunderhållning. Endast texten är ändrad. Bilden och uttrycket i standaret är standard för FKPR.

Bräcke SDKK bildades 1927 och var verksam till 1984.

Ungdomslogen Nr 115 Fjällrosen av IOGT, Frösön

Tillverkningsår: okänt

Bild: Blå med gul bård. Kvinna i vit dräkt sitter vid vattnet, blombukett, klippa, fjäll, buskar, moln

Text: Ungdomslogen
No 115 Fjällrosen
Framtiden är vår
18 7/11 96

Material/teknik: ull, sidensatin, olje- guld- och silverfärg. Målad.

Notera: Signerad av Ida Mellgren, känd standarmålare från Trollhättan.

Föreningen bildades 1896

Svenska Byggnadsarbetarförbundet, avd 38

Tillverkningsår:

1950-tal

Beskrivning: Röd.

Två händer i ett handslag, två facklor

Text: Gör din plikt

– kräv din rätt

Material/teknik:

Bomullssatin,
olje- och guldfärg.
Målad.

Notera: Fanan är dubbelsidig. På den sida som inte visar finns en vinkelhake, passare, hammare, lagerblad med bär. Du ser baksidan av standaret på nästa sida.

Fanan är tillverkad av Firman Lindblad.

Symboler

Ankare:	hopp. Håller fast, håller modet uppe
Duva:	fred
Ekblad:	uthållighet, styrka
Fackla:	upplysning, ljusets eller frihetens fackla
Handslag:	enighet, rättsymbol.
Moln:	religiös symbol
Hjärta:	djupa och ädla känslor, kärleken
Händer:	förenade i vänskap eller enighet
Jordglob:	internationellt
Kedja:	antingen en boja som ska slitas sönder eller en symbol för sammanhållning.
Klubba eller hammare:	ordning, myndighet
Lagerblad:	seger.
Lejon:	styrka
Lilja:	renhet
Ring:	oändlighet
Riddare:	stridsmotiv
Sol:	visioner, Guds skaparkraft, segern kommer
Stjärna:	hoppet om en morgondag, eller religiöst
Verktyg och yrkessymboler:	gemenskap och yrkes stolthet
Öga:	Sanning, att inget går att dölja
Örn:	givmildhet, frihetslängtan

Historik

Fanor och standar har sitt ursprung framför allt i nykterhets- och fackföreningsrörelsen. I samlingarna finns även fanor från fredsöreningar, politiska organisationer och sångkörer.

Användandet av fanor och standar har förekommit mycket länge. De har tidigare använts i såväl religiösa korståg som i militära sammanhang. Standaren kom till Sverige via skråväsendet och via gesäller som hade vandrat i andra länder. Man avbildade sina yrkessymboler och de redskap man använde. Från hoven hämtade man inspiration till de sköldformade emblemen.

Fanor och standar har varit en av de viktigaste symbolerna för folkrörelserna. Den har uttryckt gemenskap och samling, samhörighet och enhet. Den har symboliserat kampvilja och föreningens utåtriktade verksamhet, där man samlats under fanan för att ta strid för eller mot något.

Fanan och standaret har haft en given plats i såväl demonstrationståget som i föreningslokalen. Den har också laddats med starka känslor och bevarade fotografier visar med vilken påtaglig stolthet som föreningsmedlemmarna slutit upp kring sin fana.

Vill du läsa mer om fanor, standar och symboliken, hittar du det på Föreningsarkivets hemsida: faj.se